

26 okt 2023 -08:00

Ook je buik vol van microplastics? - FOD Volksgezondheid lanceert sensibiliseringsactie met striptekenaar Kim Duchateau

Hoe komen microplastics in de natuur terecht, wat is de impact op ons lichaam, en vooral: wat kunnen we zelf doen om de verspreiding van microplastics in ons milieu te vermijden of beperken? Naar aanleiding van nieuwe Europese regelgeving lanceert de FOD Volksgezondheid een sensibiliseringscampagne rond microplastics in samenwerking met cartoonist en striptekenaar Kim Duchateau. Want microplastics zijn meer dan glitter.

Met mooie tekeningen en met een knipoog laat Kim Duchateau zien dat er microplastics terug te vinden zijn in mosselen, bier of water, en bijgevolg ook in onze uitwerpselen en zelfs in de placenta. Met de campagne wil de FOD Volksgezondheid het microplasticsprobleem beter bekend maken onder de bevolking en burgers informeren over de actie die ze zelf kunnen ondernemen om het milieu te beschermen.

Kim Duchateau is een alom gelauwerde Vlaamse striptekenaar, cartoonist en illustrator. Hij tekende al strips en cartoons voor talloze binnen- en buitenlandse kranten en tijdschriften, waaronder de Morgen, de Standaard, Knack, NRC Handelsblad, Stripglossy, L'Echo des Savanes, De Zondag, VRT NWS en Bruzz. "Als kind in de jaren zeventig hoorde ik al hoe de industrie de natuur naar de vaantjes helpt", zegt hij. "Ik vind het verbijsterend dat er vijftig jaar later nog niet veel veranderd is. Ik kan alleen maar hopen dat deze tekeningen de mensen wat dichterbij de waarheid brengen."

Autobanden en fleece

Microplastics zijn plastic deeltjes van minder dan vijf millimeter groot die in de eerste plaats ontstaan door het langzaam uit elkaar vallen van plastic (zwerf)afval. De tweede belangrijkste bron van microplastics zijn autobanden: tijdens het rijden, remmen en optrekken komen kleine rubberdeeltjes vrij die eerst op de weg en vervolgens in de grond of de lucht terechtkomen, of via het riool wegspoelen naar zee.

Synthetische textielproducten, zoals acryl, nylon en polyester (fleece), zijn ook een bron van microplastics. Volgens onderzoekers wordt in totaal meer dan zestig procent van onze kleding gemaakt van plastic. Per wasbeurt zouden we tot wel 9 miljoen plastic microvezels in onze waterwegen lozen!

Daarnaast worden microplastics soms ook speciaal geproduceerd voor bepaalde specifieke toepassingen. Zo vormen plastic parels voor de productie van kunststoffen (pellets) een belangrijke bron van microplastics.

Glitterverbod

De recente aanpassing van de Europese wetgeving voor chemicaliën REACH viseert met name die laatste groep. *“Microplastics zijn voortaan verboden in toepassingen waarbij ze bewust gebruikt of toegevoegd worden aan mengsels, zoals in glitters, speelgoed en bepaalde verven”*, zegt Pieter Luys, Expert

Risicobeheersing Chemische Producten (FOD Volksgezondheid). Ook microkorrels in scrubs zijn voortaan verboden. Bestaande voorraden mogen wel nog verkocht worden. Voor sommige toepassingen is er een uitstel voorzien. Zo zullen microplastics in bepaalde verzorgingsproducten, cosmetica en schoonmaakmiddelen geleidelijk aan worden verboden.

We eten, drinken en ademen plastic

Microplastics zijn niet of nauwelijks afbreekbaar en komen uiteindelijk onvermijdelijk in het leefmilieu terecht, waar ze een gevaar vormen voor de natuurlijke ecosystemen. Kleine mariene organismen als vissen, kreeftjes en garnalen kunnen de plastic deeltjes ten onrechte als voedsel aanzien; ze kunnen ermee verzadigd raken en sterven door ondervoeding. De deeltjes kunnen ook zelf negatieve effecten hebben in het darmkanaal of opgenomen worden door de cellen en zo in andere organen terechtkomen.

Via de voedselketen komen de stukjes plastic vervolgens op ons bord terecht. Wetenschappers ontdekten al microplastics in onder andere mosselen, oesters, bier, fruit, zeezout en kraanwater. Volgens Nederlands onderzoek krijgen we jaarlijks meer dan 300.000 microplastics binnen via ons eten, drinken en onze ademhaling.

Het is dus niet verassend dat plastic deeltjes recent ontdekt zijn in onze longen en uitwerpselen, in placenta's, moedermelk en zelfs in ons bloed, waar ze directe en indirecte schadelijke effecten kunnen

hebben. Kunststoffen bevatten immers vaak chemische stoffen, zoals stabilisatoren of vlamvertragers.

Huidige stand van de wetenschap

In opdracht van de FOD Volksgezondheid maakte het Blue Growth Research Lab van de UGent onder begeleiding van Prof. Jana Asselman een beleidsinformerende nota met een overzicht van de huidige wetenschappelijke kennis rond microplastics en de mogelijke impact op de gezondheid. “Op cellulair niveau kunnen microplastics toxische effecten veroorzaken”, zegt Prof. Jana Asselman. “We zien voornamelijk indicaties voor oxidatieve stress, ontstekingsreacties en schade aan het DNA van de cellen.” Toch blijven de risico’s van blootstelling aan microplastics voor de menselijke gezondheid nog grotendeels onbekend. Om te weten of de waargenomen effecten op cellulair niveau ook kunnen leiden tot een groter risico op ziektes als kanker of obesitas – en in welke mate – is meer onderzoek nodig.

Wat kan je zelf doen?

De tekeningen van Kim Duchateau geven ook tips over wat je zelf kan doen om het microplasticsprobleem te beperken.

- Vermijd plastic verpakkingsmateriaal en maak gebruik van een herbruikbare boodschappentas, drinkfles of brooddoos.
- Neem een milieuvriendelijke rijstijl aan. Hoe sportiever je rijdt, hoe meer brandstof je verbruikt en hoe meer plastic deeltjes in de natuur terechtkomen.
- Vermijd tandpasta, cosmetica en andere verzorgingsproducten die microplastics bevatten.
- Kies voor verzorgings- en schoonmaakproducten met het EU Ecolabel, deze bevatten zeker geen microplastics.
- Was synthetische kleding niet vaker dan nodig. Laat je kleren uitwaaien in de frisse lucht.
- Vermijd synthetische kleding en kies voor kleding gemaakt van natuurlijke materialen zoals linnen, katoen of wol.
- Was op een lage temperatuur (30°). Bij hoge temperaturen worden sommige stoffen beschadigd, waardoor meer microvezels vrijkomen.

Bekijk alle cartoons op www.buikvolvanmicroplastics.be (© FOD Volksgezondheid)

Voor meer informatie:

- www.health.belgium.be > [kunststoffen en microplastics](#)
- [Beleidsinformerende nota](#): analyse van het verband tussen microplastics, het milieu en de volksgezondheid
- Annelies Wynant, woordvoester van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, annelies.wynant@health.fgov.be, GSM: 0485 73 44 05.

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en
Leefmilieu
Galileelaan 5 bus 2
1210 Brussel
België
+32 2 524 97 97
<http://www.health.belgium.be>

Annelies Wynant
Woordvoester (NL)
+32 2 524 97 38
+32 485 73 44 05
annelies.wynant@health.fgov.be

Vinciane Charlier
Woordvoester (FR)
+32 475 93 92 71
+32 2 524 99 21
vinciane.charlier@health.fgov.be